

Halkın Boş Zaman Değerlendirme Alışkanlıkları: Çankırı Örneği
Leisure Time Habits of Residents: A Case Case of Çankırı

Yakup Öztürk,

Çankırı Karatekin Üniversitesi, Meslek Yüksekokulu, ÇANKIRI

yakupozturk@karatekin.edu.tr

Mustafa TECİMEN

Çankırı Karatekin Üniversitesi Meslek Yüksekokulu, ÇANKIRI

mustafatecimen@karatekin.edu.tr

Öz

Çalışma hayatındaki değişimler ve teknolojik gelişmelerin bir yansıması olarak boş zamanlarda meydana gelen artışlar ile bireyler dinlendirici, eğlendirici ve yaşam doyumunu artırıcı faaliyetlere katılarak ruhen ve bedenen canlılık kazanmaktadır. İnsanların daha yüksek bir motivasyonla günlük yaşamlarına dönebilmesi açısından rekreasyonel etkinliklere olan ilgi her geçen gün artmaktadır. Bu çalışmada Çankırı'da yaşayan halkın rekreasyonel etkinliklere katılımları ve boş zaman değerlendirme alışkanlıkları tespit edilmeye çalışılmaktadır. Bu amaçla 394 kişiye anket uygulanmış ve çalışmada Çankırı halkının boş zamanlarını aile ile televizyon izlemek, dinlenmek, gezmeye gitmek, müzik dinlemek gibi genelde pasif aktivitelerle değerlendirdikleri, boş zamanların değerlendirilmesinde ev içi faaliyetlerin önemli yer tuttuğu bulgularına ulaşılmıştır. Ayrıca halkın boş zamanlarını ağırlıklı olarak arkadaşlarıyla geçirdikleri ancak boş zaman faaliyetleri için fazla zaman ayırmadıkları ve Çankırı ilindeki rekreasyon alanlarını yeterli bulmadıkları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Boş zaman, Boş zaman alışkanlıkları, Rekreasyon, Çankırı.

Abstract

Recreational activities are gaining more and more importance in terms of being able to evaluate people's leisure time, to get away from the environment they live in, to be renewed and to return to their daily lives with higher motivation. In this study leisure time activities and habits of residents in Çankırı are examined. Survey was conducted with 394 residents and it is determined that residents of Çankırı spend their leisure time by passive activities such as watching TV with family, resting, jaunting, listening to music. Findings show that residents spend their leisure time at home. It was also found that the people spend their leisure time mainly with their friends but they do not spend much time for leisure activities and think that the recreation areas in Çankırı are not enough.

Keywords: Leisure time, Leisure time habits, Recreation, Çankırı.

Giriş

Toplumların tarihsel süreç içerisinde zamana her daim ihtiyaç duydukları ortadadır. Ancak son yıllarda çalışma hayatında yaşanan değişim ve teknolojik gelişimlere bakıldığında bireylerin boş zamanlarında bir artış olduğunu söylenebilir.

Günümüzde insanların kültürel ve sosyo-ekonomik düzeylerindeki olumlu gelişmeler zamanlarını faydalı olan etkinlikler ile değerlendirmeye yöneltmiş, özellikle harcanabilir gelirdeki artış, çalışma sürelerinin kısalması ve rekreasyonel etkinlik alanları ve çeşitlerindeki gelişmeler sonucu bireyler boş zamanlarını daha verimli değerlendirme arayışına yönelmişlerdir.

Rekreasyonel faaliyetler katılımcıların boş zamanlarını değerlendirdikleri ve gönüllü olarak katıldıkları etkinlikleri kapsamaktadır. Bu etkinlikler, televizyon izlemek, müzik dinlemek gibi pasif etkinlikler olabileceği gibi aktif katılımı gerektiren sportif etkinlikler, doğa temelli faaliyetler veya kültürel, sanatsal etkinlikler olabilmektedir.

İngilizce recreation kelimesinin karşılığı olarak rekreasyon teriminin sözlük anlamı yeniden yaratma, canlandırma, yeniden yaratılmış şey, eğlence, dinlenme ve boş zamanı hoşça vakit geçirmeyi ifade etmektedir (Hazar, 2003, s. 21).

Rekreatif faaliyetler bireylere fiziki sağlık gelişiminin sağlanmasının yanında, ruh sağlığı kazandırılması, insanı sosyalleştirmesi, kişisel beceri ve yeteneğini geliştirmesi, çalışma başarısı ve iş verimini artırması, ekonomik hareketlilik sağlaması ve insanı mutlu etmesi gibi çok sayıda olumlu faydalar sağlamaktadır.

Bu çalışmada Çankırı'da yaşayan halkın boş zaman değerlendirme alışkanlıklarının belirlenmesi amaçlanmaktadır. Çalışmanın Çankırı halkının katıldığı boş zaman etkinliklerinin belirlenmesi açısından literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Zaman Kavramı

Zaman kavramı, günümüzde de olduğu gibi tarihler boyunca insan yaşamını dikkat çekici bir şekilde etkileyen ve aslında düzenleyen de bir olgudur.

Zaman insanın sonsuzluk ölçüsüdür; bir yerden başka bir yere, bir deneyimden başka bir deneyime geçişinin ne kadar sürdüğüne dair geliştirdiği süredir (Arslan, 2013: 1).

İnsanın gelişmesinde, hayat akışını şekillendirmesinde, günlük faaliyetlerini düzenlemesinde ve hangi alanda olursa olsun mesleki başarısında zaman anlayışının payı büyüktür (Karaküçük, 1999, s. 3). Ancak zaman göreceli bir kavramdır. Bu doğrultuda genel ve net bir tanım yapmak mümkün olmamaktadır (Türkmen, 1999, s. 2).

Sözlük anlamı olarak zaman; bir iş veya oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süreyi ifade etmektedir. Zaman kavramının başlıca özellikleri şunlardır (Hazar, 2003, s. 5):

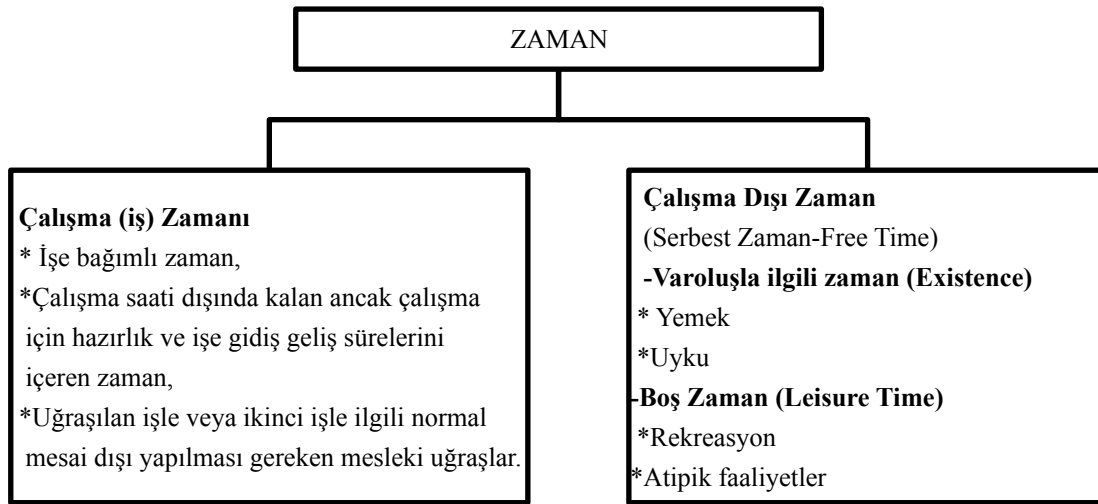
- Zaman, ödünç alınamaz.
- Kiralanamaz.
- Satın alınamaz.
- Çoğaltılamaz.
- Depolanamaz.
- Tasarruf edilemez.

- İyi değerlendiremeyenlerde stres yaratır.

Ayrıca; Drucker'e göre, en kıt ve essiz, Mackenzie'e göre son derece nazik, Tyler'e göre hayattaki en acımasız en katı element ve Laiken'e göre ise temel bir kaynak olan bir varlıktır (Karaküçük, 1999, s. 9).

Zamanın iyi yönetilmesi için, kullanım bölümlerinin dikkate alınması gerekir. Bazı araştırmacılar zamanı tanımlayabilmek için zamanı farklı parçalara ayırmanın gerekliliği görüşünü savunmaktadırlar.

Kapsamlı ve aynı zamanda yaygın olarak kullanılan bir bölümlenme Meyer ve ark. (1970) tarafından yapılmıştır. Buna göre zaman, çalışma ve çalışma dışı (serbest) zaman olarak ikiye ayrılmıştır. Çalışma zamanının karakteristiğini "zorunluluk" oluşturur. Bu zaman dilimini işe ayrılan zaman ve işle ilgili ulaşım veya ikinci iş gibi zorunluluk içeren aktiviteler oluşturur (Karaküçük ve Akgül, 2016, s. 8).

Şekil 1: Zaman Kullanım Bölümleri

Kaynak: Karaküçük ve Akgül, Ekorekreasyon Rekreasyon Ve Çevre, (2016, s. 12)

Boş Zaman Kavramı

Boş zaman olgusu, çalışma hayatını doğrudan ilgilendiren bir konu olarak da oldukça önemlidir. Ayrıca toplumsal hayatın bir denge üzerine oturması, toplumsal sağlık ve huzurun sağlanması bağlamında da boş zaman ve kültürü önemlidir.

Boş zaman ile ilgili çalışmalar ilk olarak ABD'de 1950'li yıllarda sosyo-ekonomik yapı ve etkinliklere katılım arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılmıştır (Mansuroğlu, 2002, s. 54).

Boş zaman ve serbest zaman kavramları çoğunlukla aynı şey olarak kabul edilmekte ve aynı tanım içerisinde yer almaktadır. Buna rağmen boş zaman ve serbest zaman kavramları arasında farklılıklar bulunmaktadır.

Birçok araştırmacı tarafından boş zaman ve serbest zaman kavramları arasında çeşitli farklar olduğu belirtilmiştir. Garzia'ya göre, her insanın serbest zamanı (free time) olabilir, ancak boş zamanı (leisure time) olmayabilir (Karaküçük, 2008, s. 29).

Boş zaman, çalışma zamanı ve zorunlu ihtiyaçların karşılandığı zamanın dışında kalan ve serbest zaman içerisinde yer alan bir zaman aralığıdır. Uluslararası yazında "leisure" olarak

anılan boş zamanı Leisure kelimesinin etimolojisini inceleyerek açıklamaya çalışmakta fayda vardır.

İzin vermek, izinli olmak anlamındaki 'Leisure', Latince 'Licer' kelimesinden türetilmiştir (Cordes ve İbrahim, 2003: 4). Alan yazında yer alan "boş zaman" , "Leisure" kavramının çevirisi olarak Türkçe 'ye girmiştir (Gül, 2014: 6).

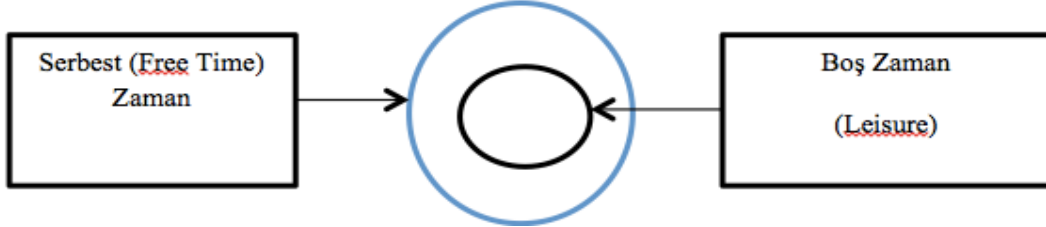
Boş zaman, büyük ölçüde işin gerekliliği ve zorlayıcılığından kurtulma, özgürleşme anlamı taşır. İş'in zorlayıcı dünyasından, gevşeme, ferahlama ve de kendini salıverme durumuna bir nevi kaçıışı ifade eder (Aytaç, 2006: 28).

Boş zaman (Leisure) ve Serbest Zaman (Free time) iki farklı dünyada yaşar (Mannell ve Iso-Ahola, 1987, s. 317) ve işlevsel olarak içerikleri birbirinden oldukça farklıdır. İç içe olmalarına karşın taşıdıkları anlam ve ifade ettikleri olgu birbirinden oldukça farklıdır.

Parker, serbest zaman ile boş zamanın aynı kavram olmadığını ifade etmiştir. İş'ten arta kalan zaman (serbest zaman) aslında birçok zorunluluk ve sorumluluğunda yerine getirildiği zamandır. Bu sorumluluklar, uyku, yeme-içme, aile ile geçirilen zaman ve temel fizyolojik gereksinimler olarak sıralanabilir. Boş zamanı tüm bunlardan ayırabilmek için daha belirgin bir tanımlamaya ihtiyaç vardır (Göral, 2013, s. 9).

Benzer şekilde Torkildsen de (2005: 47-64) boş zamanı kategorilere göre ayırarak sınıflandırmanın faydalı olacağını savunmaktadır. Torkildsen'e göre boş zaman dört ana başlığa ayrılır. Bunlar; zaman olarak boş zaman, aktivite olarak boş zaman, rekreasyon olarak boş zaman ve yaşam biçimi olarak boş zamandır.

Buna göre; boş zaman(Leisure) spesifik uğraşlarla harcanan zamandır ve serbest zamanın(Free Time) bir parçasıdır (Mieczkowski, 1990, s. 10).

Şekil 2: Boş Zamanın Çağdaş Anlayış Biçimi

Kaynak: Mieczkowski, World Trends in Tourism and Recreation, (1990, s. 11)

Rekreasyon Kavramı

Rekreasyon günümüzde birçok anlamın yüklendiği ve kapsamına çok çeşitli aktivitelerin alındığı sıkça kullanılan bir kavramdır. Rekreatif etkinlikler, bireyin yaşamındaki birçok sıkıntıdan kurtulmasını ve bireyin kendisini geliştirmesini sağlayarak, bireylerin kendilerini, ilişkilerini ve sosyo-kültürel uyumlarını olumlu yönde etkilemektedir (Tütüncü ve Aydın, 2014, s. 118).

Boş zaman değerlendirmenin kişisel ve toplumsal gelişime olumlu etkisi incelendiğinde rekreasyon üzerinde durulması gereken bir kavramdır.

Latince recreatio kelimesinin karşılığı olarak kullanılan rekreasyon, yenilenme, yeniden yaratılma veya yeniden yapılanma anlamına gelmektedir. Türkçe karşılığı yaygın bir şekilde boş zamanları değerlendirme olarak kullanılmaktadır. Bu ise bireylerin ya da toplumsal

kümelerin boş zamanlarında gönüllü olarak yaptıkları dinlendirici ve eğlendirici faaliyetler anlamını taşımaktadır (Karaküçük, 2008, s. 59)

Lundberg (1980:4)'e göre rekreasyon, pasif veya aktif olarak insanların münferit yada grup halinde sportif, kültürel, doğa ile ilişkili, tarihi amaçlı etkinlik ve faaliyetlere kişisel hiçbir zorlama yada baskı altında kalmadan tamamıyla özgür iradesi ile fiziksel ve zihinsel haz almak üzere yapmış oldukları etkinliklerdir.

Rekreasyon ile ilgili tanımlara yenilerini eklemek mümkündür. Yapılan bütün bu tanımlar incelendiğinde rekreasyonun özellikleri şöyle sıralanabilir (Karaküçük, 2008, s. 69-76; Hazar, 2003, s. 27-28);

- Rekreasyon faaliyetlerine katılımda gönüllülük esas olmalıdır ve faaliyetlere devam ve katılım zorunluluğu bulunmamalıdır.
- Rekreasyon boş zamanda yapılır ve bireylere özgürlük hissi katar.
- Çalışma dışı zamanları kapsamakla birlikte tembellik değildir.
- Demografik etmenlerden bağımsızdır.
- Rekreasyon bir faaliyeti gerektirir ve çok çeşitli faaliyetler içerir.
- Bireyler rekreasyon etkinlikleri ile kültürel eylemleri tekrarlarlar. Böylece gelecek kuşaklara kültür aktarımı söz konusu olur.
- Rekreasyon, toplumun geleneklerine, ahlaki ve manevi değerlerine uygun olmalı ve sosyal normlara ters düşmemelidir.
- Bireyler diğer kişi ya da kuruluşların düzenledikleri etkinliklere katılım gösterebilecekleri gibi, etkinlikleri kendileri de oluşturabilirler.
- Rekreasyon, rekreatif etkinliklere katılma sonucu ortaya çıkan bir deneyimdir.

Araştırmanın Amacı, Kapsamı Ve Yöntemi

Bu çalışmanın temel amacı, Çankırı halkının katıldığı boş zaman etkinliklerinin belirlenmeye çalışılmasıdır. Araştırmada veri toplamak amacıyla nicel araştırma yöntemlerinden anket tekniği kullanılmıştır. Bu amaçla ilgili literatür (Kurar ve Baltacı, 2014; Türker, Ölçer ve Aydın, 2016; Eroler, 2015) incelenerek araştırmacılar tarafından bir anket formu oluşturulmuştur. Örneklem basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Anketler Şubat-Mart 2017 tarihleri arasında Çankırı il merkezinde ikamet eden toplam 394 kişiye uygulanmıştır.

Anket toplam 12 sorudan oluşmaktadır. 1-7 arası sorular katılımcıların demografik özellikleri, 8. soru boş zaman faaliyetlerine ayrılan süre, 9. soru rekreasyon alanlarının yeterliliği ve 10-12 arasındaki sorular boş zaman alışkanlıklarının tespit edilmesine yöneliktir. Araştırmada elde edilen veriler SPSS 22.0 (Statistical Program for Social Sciences) programı ile analiz edilmiştir.

BULGULAR

Katılımcıların demografik özellikleri

Tablo 1'de katılımcıların demografik bilgileri yer almaktadır. Araştırmaya katılanların % 59,6'sı erkek, % 40,4'ü kadın iken % 49,5'i evli, % 50,5'i ise bekârdır. Katılımcıların % 27,7'si 18-25, %10,7'si ise 36-40 yaş aralığında yer almaktadır.

Aylık gelir seviyesi açısından incelendiğinde katılımcıların % 31,2' sinin 1500 TL ve altında, % 10,7'sinin ise 4001 TL ve üzeri gelire sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 1: Katılımcıların demografik özellikleri (n:394)

		n	%		n	%		
Cinsiyet	Erkek	235	59,6	Medeni Durum	Evli	195	49,5	
	Kadın	159	40,4		Bekâr	199	50,5	
Yaş	18-25	109	27,7	Gelir	1500 TL Ve Altı	123	31,2	
	26-30	87	22,1		1501-2000 TL	102	25,9	
	31-35	57	14,5		2001-3000 TL	59	15,0	
	36-40	42	10,7		3001-4000 TL	68	17,3	
	41-45	50	12,7		4001 TL Ve Üzeri	42	10,7	
	46 ve üzeri	49	12,4		1500 TL Ve Altı	123	31,2	
	Meslek	Memur	92		23,4	Eğitim	İlköğretim	70
Esnaf		56	14,2	Lise	101		25,6	
İşçi		57	14,5	Üniversite	187		47,5	
Emekli		18	4,6	Lisansüstü	36		9,1	
Ev Hanımı		47	11,9					
Öğrenci		82	20,8					
Diğer		42	10,7					

Araştırmaya katılanların % 17,8'i ilköğretim, % 25,6'sı lise, % 47,5'i üniversite ve % 9,1'i yüksek lisans düzeyinde eğitime sahip olup, % 23,4'ü memur, % 14,2'si esnaf, % 14,5'i işçi, % 4,6'sı emekli, % 11,9'u ev hanımı, % 20,8'i öğrenci ve % 10,7'si diğer meslek gruplarına mensuplardır.

Tablo 2: Katılımcıların Çankırı'daki ikamet süreleri (n:394)

	n	%	
Çankırı'da İkamet Süreleri	1 Yıldan az	46	11,7
	1-5 yıl	101	25,6
	6-10 yıl	45	11,4
	11-15 yıl	58	14,7
	16 yıl ve üzeri	144	36,5

Araştırmaya katılanların % 11,7'si 1 yıldan az, % 25,6'sı 1-5 yıl arası, % 11,4'ü 6-10 yıl arası, % 14,7'si 11-15 yıl arası ve % 36,5'i 16 yıl ve üzeri süredir Çankırı ilinde ikamet etmektedirler.

Tablo 3: Katılımcıların boş zaman etkinliklerine günlük ayırdıkları süreler(n:394)

	n	%	
Boş Zaman Etkinliklerine Ayrılan Sürele	1-2 saat	164	41,6
	3-4 saat	136	34,5
	5-6 saat	48	12,2
	7 saat ve üzeri	46	11,7

Tablo 3'e göre katılımcıların % 41,6'sı 1-2 saat, % 34,5'i 3-4 saat, % 12,2'si, 5-6 saat ve % 11,7'si 7 saat ve üzeri boş zaman etkinliklerine günlük süre ayırabilmektedirler.

Tablo 4: Katılımcıların Çankırı ilinin rekreasyon alanlarının yeterliliğine ilişkin görüşleri(n:394)

	n	%	
Rekreasyon alanlarının yeterliliği	Evet, yeterlidir	72	18,3
	Kısmen yeterlidir	120	30,5
	Hayır, yeterli değildir	202	51,3

Tablo 4'te yer alan Çankırı ili rekreasyon alanlarının yeterliliğine ilişkin görüşler incelendiğinde katılımcıların yarısından fazlası olan % 51,3'ünün Çankırı ilindeki rekreasyon alanlarını boş zaman faaliyetleri açısından yeterli bulmadığı görülmektedir. Katılımcıların % 30,5'i rekreasyon alanlarını kısmen yeterli bulurken, % 18,3'ü rekreasyon alanlarının yeterli olduğunu düşünmektedirler. Bu sonuçlara göre Çankırı ilinin boş zaman faaliyetleri açısından geliştirilmesi gerektiği söylenebilir.

Tablo 5: Katılımcıların boş zamanlarını değerlendirdikleri alanlar

	N	n	%	
Boş zamanların değerlendirildiği alanlar	Açık Alanlar	394	233	59,1
	Ev	394	242	61,4
	Spor Tesisi	394	71	18,0
	Kafe, Eğlence Mekânları	394	84	21,3
	Kahve, dernek, lokal vb.	394	52	13,2
	Avm.	394	204	51,8
	Diğer	394	56	14,2

Tablo 5'e göre katılımcıların boş zamanlarını en çok evde değerlendirdikleri görülmektedir. Bunun yanı sıra açık alanlar ve alışveriş merkezinin boş zaman etkinlikleri için çok tercih edildiği tespit edilmiştir.

Tablo 6'da katılımcıların boş zamanlarını kimlerle değerlendirdikleri yer almaktadır. Tablo 6'ya göre katılımcıların %62,7'si boş zamanlarını arkadaşları ile değerlendirirken, % 37,1'i eşi ve çocukları ile, %26,4'ü ise anne, baba ve kardeşleri ile değerlendirmektedir.

Tablo 6: Katılımcıların boş zamanlarını birlikte değerlendirdikleri kişiler

	N	n	%	
Boş zamanların birlikte değerlendirildiği kişiler	Arkadaşlarımla	394	247	62,7
	Eşim ve Çocuklarımla	394	146	37,1
	Akrabalarımla	394	63	16,0
	Anne, Baba ve Kardeşlerimle	394	104	26,4
	Yalnız	394	59	15,0
	Eşimle	394	77	19,5
	Diğer	394	27	6,9

Katılımcıların boş zamanlarında katıldıkları etkinliklere ilişkin bilgiler tablo 7'de yer almaktadır.

Tablo 7: Katılımcıların boş zamanlarını değerlendirdikleri etkinlikler

	N	n	%
Kitap, gazete ve dergi okurum	394	119	30,2
Spor yaparım	394	131	33,2
Televizyon izlerim	394	239	60,7
Ailemle vakit geçiririm	394	162	41,1
Şehir dışına seyahat ederim	394	111	28,2
Müzik dinlerim	394	147	37,3
Pikniğe giderim	394	123	31,2
Parka giderim	394	93	23,6
El işi yaparım	394	63	16,0
Okey/ tavla vb. oynarım	394	106	26,9
Arkadaş komşu ve akraba ziyareti	394	101	25,6
Kafe ve pastaneye giderim	394	218	55,3
Dinlenirim	394	77	19,5
Alışveriş yaparım/çarşı pazar dolaşırım	394	151	38,3
İnternette vakit geçiririm	394	170	43,1
Bahçe işleri ile uğraşırım	394	42	10,7
Çeşitli kurslara (bilgisayar, dil kursu vb.) katılırım	394	19	4,8
Sinemaya, tiyatroya, konsere giderim	394	114	28,9
Doğada yürüyüş yaparım	394	102	25,9
Radyo dinlerim	394	77	19,5
Telefonla arkadaşlarımla konuşurum	394	136	34,5
Diğer	394	48	12,2

Tablo 7'ye göre katılımcıların en çok tercih ettiği boş zaman değerlendirme etkinliğinin (katılımcıların %60,7'si) televizyon izlemek olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç Çankırı'daki rekreasyon alanlarının yetersiz olduğu ve katılımcıların boş zamanlarını en çok evde değerlendirdiği sonuçlarını desteklemektedir. Katılımcıların %55,3'ü boş zamanlarını kafe ve pastanelere giderek değerlendirdiklerini belirtmişlerdir. Bireylerin kafe ve pastane gibi alanlara arkadaş çevresi ile gittiği değerlendirildiğinde bu sonuçta boş zamanların arkadaşlar ile değerlendirildiği sonucunu desteklemektedir. Ayrıca katılımcıların boş zamanlarını değerlendirme şekilleri incelendiğinde %43,1'inin internette, %41,1'inin ise aileleri ile zaman geçirdikleri tespit edilmiştir.

Tablo 8: Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre boş zaman etkinliklerine ayırdıkları süreleri ve Çankırı'daki rekreasyon alanlarının yeterliliği algılarındaki farklılıkların incelenmesi

Değişkenler		n	Ortalama	S.S	t	p
Boş Zaman Etkinliklerine Ayrılan Süre	Erkek	235	1,93	,86426	-,275	,784
	Kadın	159	1,96	,89086		
Çankırı'daki Rekreasyon Alanlarının Yeterliliği	Erkek	235	2,28	,81788	-1,548	,122
	Kadın	159	2,40	,86101		

*p<0,05

Tablo 8'de katılımcıların cinsiyet değişkenine göre boş zaman faaliyetlerine ayırdıkları süre ve Çankırı'daki rekreasyon alanlarının yeterliliği algıları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirleyebilmek amacıyla yapılan testi sonuçları yer almaktadır. Tablo 8'e göre cinsiyet değişkeni ile boş zamanlara ayrılan süre ($p=,784>0,05$) ve rekreasyon alanlarının yeterliliği ($p=,122>0,05$) algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 9: Katılımcıların medeni durum değişkenine göre boş zaman etkinliklerine ayırdıkları süreleri ve Çankırı'daki rekreasyon alanlarının yeterliliği algılarındaki farklılıkların incelenmesi

Değişkenler		n	Ortalama	S.S	t	p
Boş Zaman Etkinliklerine Ayrılan Süre	Evli	195	1,95	1,024	-,189	,850
	Bekâr	199	1,93	,982		
Çankırı'daki Rekreasyon Alanlarının Yeterliliği	Evli	195	2,31	,780	-,438	,661
	Bekâr	199	2,35	,756		

*p<0,05

Tablo 9'da yer alan katılımcıların medeni durum değişkenine göre boş zaman faaliyetleri için ayırdıkları süre ve Çankırı'da ki rekreasyon alanlarının yeterliliği algılarına ilişkin sonuçlara göre medeni durum değişkeni ile boş zamanlara ayrılan süre ($p=,850>0,05$) ve rekreasyon alanlarının yeterliliği ($p=,661>0,05$) algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 10: Katılımcıların yaş değişkenine göre boş zaman etkinliklerine ayırdıkları süreleri ve Çankırı'daki rekreasyon alanlarının yeterliliği algılarındaki farklılıkların incelenmesi

Değişkenler	n	Ortalama	S.S	F	p	
Boş Zaman Etkinliklerine Ayrılan Süre	18-25	109	1,94	1,074	6,410	,000*
	26-30	87	1,74	,958		
	31-35	57	1,91	,892		
	36-40	42	1,45	,832		
	41-45	50	2,40	,969		
	46 ve üzeri	49	2,29	,935		
Çankırı'daki Rekreasyon Alanlarının Yeterliliği	18-25	109	2,34	,784	2,262	,048*
	26-30	87	2,15	,785		
	31-35	57	2,44	,708		
	36-40	42	2,60	,627		
	41-45	50	2,30	,839		
	46 ve üzeri	49	2,31	,742		

*p<0,05

Katılımcıların yaşları itibariyle boş zaman faaliyetlerine ayırdıkları süreler değerlendirildiğinde; yaş grupları arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir (p=,000<0,05). Boş zaman faaliyetlerine ayrılan süre ortalamalarına bakıldığında özellikle 41 ve üzeri yaş aralığında yer alan katılımcıların boş zaman etkinlikleri için daha fazla vakit ayırdığı görülmektedir. Çankırı'daki rekreasyon alanlarının yeterliliğine ilişkin algı ve yaş değişkeni açısından incelendiğinde de (p=,048<0,05) anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. 36-40 yaş aralığındaki katılımcıların rekreasyon alanlarının yeterliliğine ilişkin görüşlerinin ortalamaları diğer yaş gruplarına göre daha yüksektir.

Tablo 11: Katılımcıların eğitim değişkenine göre boş zaman etkinliklerine ayırdıkları süreleri ve Çankırı'daki rekreasyon alanlarının yeterliliği algılarındaki farklılıkların incelenmesi

Değişkenler	n	Ortalama	S.S	F	p	
Boş Zaman Etkinliklerine Ayrılan Süre	İlköğretim	70	2,20	1,058	4,767	,003*
	Lise	101	2,10	,964		
	Üniversite	187	1,82	,956		
	Lisansüstü	36	1,61	1,076		
Çankırı'daki Rekreasyon Alanlarının Yeterliliği	İlköğretim	70	2,29	,819	1,454	,227
	Lise	101	2,24	,789		
	Üniversite	187	2,36	,751		
	Lisansüstü	36	2,53	,654		

*p<0,05

Tablo 11'de boş zamanlara ayrılan süre ile eğitim durumu değişkeni incelendiğinde (p=,003<0,05) anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır. Boş zaman etkinliklerine ayrılan süre ortalamaları incelendiğinde özellikle ilköğretim ve lise düzeyinde eğitim seviyesinde olan

katılımcıların boş zaman etkinliklerine ayırdıkları sürelerin daha fazla olduğu görülmektedir. Çankırı'daki rekreasyon alanlarının yeterliliği ile eğitim durumuna bakıldığında ise ($p=,227>0,05$) anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Tablo 12: Katılımcıların meslek değişkenine göre boş zaman etkinliklerine ayırdıkları süreleri ve Çankırı'daki rekreasyon alanlarının yeterliliği algılarındaki farklılıkların incelenmesi

Değişkenler	n	Ortalama	S.S	F	P	
Boş Zaman Etkinliklerine Ayrılan Süre	Memur	92	1,64	,779	10,294	,000*
	Esnaf	56	1,75	,694		
	İşçi	57	1,88	,781		
	Emekli	18	2,44	,922		
	Ev Hanımı	47	2,15	1,083		
	Öğrenci	82	2,04	1,094		
	Diğer	42	1,86	1,201		
Çankırı'daki Rekreasyon Alanlarının Yeterliliği	Memur	92	2,30	,737	1,285	,263
	Esnaf	56	2,32	,741		
	İşçi	57	2,12	,781		
	Emekli	18	2,61	,778		
	Ev Hanımı	47	2,36	,792		
	Öğrenci	82	2,39	,797		
	Diğer	42	2,40	,734		

* $p<0,05$

Tablo 12'ye göre boş zaman etkinliklerine ayrılan süre ile meslek değişkeni arasında ($p=,000<0,05$) anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır. Boş zaman etkinliklerine ayrılan süre ortalamaları incelendiğinde emeklilerin, öğrencilerin ve ev hanımlarının diğer meslek gruplarına göre boş zaman etkinlikleri için daha fazla zaman ayırdıkları görülmektedir. Meslek değişkeni ve Çankırı ilindeki rekreasyon alanlarının yeterliliği algısı arasında ise ($p=,263>0,05$) bir farklılık tespit edilmemiştir.

Tablo 13: Katılımcıların gelir düzeyi değişkenine göre boş zaman etkinliklerine ayırdıkları süreleri ve Çankırı'daki rekreasyon alanlarının yeterliliği algılarındaki farklılıkların incelenmesi

Değişkenler	n	Ortalama	S.S	F	p	
Boş Zaman Etkinliklerine Ayrılan Süre	1400 TL Ve Altı	123	2,06	1,118	4,339	,002
	1500-2000 TL	102	2,15	1,057		
	2001-3000 TL	59	1,92	,915		
	3001-4000 TL	68	1,63	,689		
	4001 TL Ve Üzeri	42	1,62	,882		
Çankırı'daki Rekreasyon Alanlarının Yeterliliği	1400 TL Ve Altı	123	2,33	,815	2,422	,048
	1500-2000 TL	102	2,29	,726		
	2001-3000 TL	59	2,59	,698		
	3001-4000 TL	68	2,19	,778		
	4001 TL Ve Üzeri	42	2,29	,742		

Tablo 13'e göre katılımcıların boş zaman etkinlikleri için ayırdıkları süre ve gelir durumu değişkeni arasında ($p=,002<0,05$) anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır. Boş zaman etkinlikleri için ayrılan süre ortalamaları incelendiğinde gelir seviyesinde meydana gelen artışa karşılık boş zamanlara ayrılan sürelerde negatif yönlü bir değişim görülmektedir. Gelir düzeyi değişkeni ve Çankırı'daki rekreasyon alanlarının yeterliliği algısı incelendiğinde de ($p=,002<0,05$) anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır. Gelir düzeyi 2001-3000 TL arasında olan katılımcıların diğer gelir düzeylerindeki katılımcılara göre Çankırı'daki rekreasyon alanlarının yeterliliğine yönelik daha olumlu bir algıya sahip oldukları görülmektedir.

Sonuç

Genel olarak incelendiğinde, boş zaman olgusu, insanların çalışma ve iş hayatı için tanımlanan zorunlu zamanının ve tüm fizyolojik ihtiyaçlarını karşılamak üzere ayrılan serbest zamanının dışında kalan süreç olarak ifade edilebilir. Yapılan tanımlar dikkate alındığına rekreasyon, bireylerin boş zamanlarında zihinsel ve fiziksel yönden yenilenmek amacıyla yapmış olduğu çeşitli aktiviteleri kapsamaktadır. Bu aktiviteler gezmek, eğlenmek, dinlenmek, kendini geliştirmek vb. birçok etkinliği içine almaktadır.

Çalışma sonuçlarına göre halkın rekreasyonel deneyimleri ve boş zaman değerlendirme alışkanlıkları incelendiğinde, katılımcıların %61,4'ü evde, %59,1'i ise açık alanlarda boş zaman faaliyetlerini gerçekleştirmektedir. Rekreasyonel faaliyetlerin genelinde televizyon seyretme, dinlenme ve aile ile vakit geçirmeden oluştuğu, daha çok arkadaş grubuyla vakit geçirildiği, açık alan ve ev içi rekreatif etkinlikleri daha çok tercih ettikleri tespit edilmiştir. Bu durum arkadaşların boş zamanın değerlendirilmesinde önemli rol oynadığını göstermektedir.

Bu sonuçlar Kurar ve Baltacı'nın (2014), Alanya'da yaşayan halkın rekreasyonel deneyimleri ve boş zaman değerlendirme alışkanlıklarını inceledikleri araştırma ve Türker, Ölçer ve Aydın'ın (2016), Safranbolu'da yerel halkın serbest zaman değerlendirme alışkanlıklarını inceledikleri araştırmalarda bireylerin boş zamanlarını evde ve açık alanlarda gerçekleştirdikleri sonuçları ile paralellik göstermektedir.

Arslan H. (2014), Çankırı Karatekin Üniversitesi öğrencilerinin boş zaman tercihlerinde genellikle bir amaçlılık içerisinde bulunmadıklarını, zaman geçirmeye yönelik faaliyetleri çok fazla tercih ettiklerini belirtmiştir. Çalışmada lisans ve önlisans öğrencilerinin karşılaştırılmasında, önlisans öğrencilerinin daha çok amaçları net olmayan faaliyetleri tercih ettikleri, buna karşın lisans öğrencilerinin entelektüel faaliyetlere, önlisans öğrencilerine nazaran daha fazla yönelediklerini tespit etmiştir. Ayrıca büyük şehirlerde yetişmiş olan öğrencilerin, aşına oldukları sinema, tiyatro, cafe, çay bahçesi, spor tesisleri gibi kentsel mekânlardan daha fazla yararlandıkları görülmüştür.

Karaçar ve Paslı'nın (2014), Çankırı Karatekin Üniversitesi Turizm ve Otel işletmeciliği programı öğrencilerinin rekreasyonel etkinliklere katılmalarına engel olabilecek unsurların tespit edilmesini amaçladıkları çalışmalarında önlisans öğrencilerinin boş zamanlarının olmasına rağmen Çankırı ilinin rekreasyon etkinlikleri açısından yetersiz olmasının rekreatif etkinliklere katılımı engellediği bulunmuştur.

Katılımcıların; Çankırı'da boş zamanları değerlendirebilecek alanların yeterliliğine yönelik algıları incelendiğinde, rekreasyon işletmeleri ve yerel yönetimin rekreasyon alanlarının niceliği ve niteliğine yönelik çalışmalar yapmalarının gerekliliği görülmektedir. Zira katılımcıların %51,3'ü Çankırı'daki rekreasyon alanlarının yetersiz olduğunu düşünmektedirler. Bu sonuç Karaçar ve Paslı'nın (2014) çalışmalarında rekreasyon alanlarının yeterliliğine ilişkin sonuçları desteklemektedir.

Boş zamanların değerlendirilmesinde rekreasyonel faaliyetlerin yaşam kalitesini arttıran önemli bir faktör olduğu değerlendirildiğinde Çankırı'da yaşayan halkın katılabileceği farklı rekreatif etkinlik seçeneklerinin geliştirilmesi gerekmektedir.

Kaynakça

- Arslan, H. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Tercihleri: Çankırı Karatekin Üniversitesi Örneği. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(40), 193-208.
- Arslan, S. (2013). *Serbest Zaman-Rekreasyon ve Serbest Zaman Eğitimi* (1. Basım). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Aytaç, Ö. (2006). Tüketimcilik ve Metalaşma Kısacasında Boş Zaman. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(1), 27-53.
- Cordes, K. A., & İbrahim, H. M. (2003). *Applications in Recreation and Leisure: For Today and The Future* (Third Edition b.). McGraw-Hill.
- Eroler, M. (2015). *Resmi Ortaöğretim Kurumlarında Görev Yapan Öğretmenlerin Boş Zamanlarını Değerlendirmelerinin İncelenmesi*. İstanbul: T.C. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Göral, Ş. (2013). *İnternet Ortamında Geçirilen Boş Zamanın Üniversite Öğrencilerinin Mutluluk Ve Yaşam Doyum Değerlerine Etkisi*. Ankara: T.C. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Gül, T. (2014). Rekreasyon Olgusuna Genel Yaklaşım (A. Yaylı Ed.), *Rekreasyona Giriş* (s. 1-67). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Hazar, A. (2003). *Rekreasyon Ve Animasyon* (2.Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Karaçar, E., & Paslı, M. M. (2014). Turizm ve Otel İşletmeciliği Programı Öğrencilerinin Rekreasyonel Eğilimleri ve Rekreasyonel Etkinliklere Katılımına Engel Olan Faktörler. *Turizm Akademik Dergisi*, 1(1), 29-38.
- Karaküçük, S. (1999). *Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme*. Ankara: Gazi Kitabevi.

- Karaküçük, S. (2008). *Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme* (6. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Karaküçük, S., & Akgül, B. M. (2016). *Ekorekreasyon Rekreasyon ve Çevre* (Birinci Baskı b.). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Kurar , İ., & Baltacı, F. (2014). Halkın Boş Zaman Değerlendirme Alışkanlıkları: Alanya Örneği. *International Journal of Science Culture and Sport*(2), 39-52.
- Lundberg, D. E. (1980). *The Tourist Business* . Boston: CBI Publishing Inc.
- Mannell, R. C., & Iso-Ahola, S. (1987). Psychological Nature Of Leisure And Tourism Experience. *Annals Of Tourism Research*, 14(3), 314-331.
- Mansuroğlu, S. (2002). Akdeniz Üniversitesi Öğrencilerinin Serbest Zaman Özellikleri Ve Dış Mekan Rekreasyon Eğilimlerinin Belirlenmesi. *Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 15(2), 53-62.
- Mieczkowski, Z. (1990). *World Trends in Tourism and Recreation*. New York: Peter Lang Publishing.
- Torkildsen, G. (2005). *Leisure And Recreation Management* (Fifth Edition b.). London And Newyork: Taylor And Francis Group.
- Türker, N., Ölçer, H., & Aydın, A. (2016). Yerel Halkın Serbest Zaman Değerlendirme Alışkanlıkları: Safranbolu Örneği. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(1), 49-62.
- Türkmen, İ. (1999). *Yönetimsel Zaman ve Yetki Devri Açısından Yönetimde Verimlilik*. Ankara: MPM Yayınları.
- Tütüncü, Ö., & Aydın, İ. (2014). Toplum ve Açık Hava Rekreasyon Faaliyetleri: ABD Örneği. *Anatolia:Turizm Araştırmaları Dergisi*, 25(1), 118-120.